

Контрольний твір-опис пам'яток історії та культури на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі(підготовча робота)

*Здатність шанувати — ознака еліти.
Є. Яценко*

Мета:

- виявити та оцінити рівень сформованості мовленнєво-комунікативних умінь учнів створювати опис місцевості на основі особистих спостережень і вражень; формувати комунікативні компетентності: уміння складати складний план; уміння прогнозувати тему та головну думку тексту, визначати межі теми, складати текст, дотримуючись норм літературної мови;
- розвивати, збагачувати й уточнювати словниковий запас; удосконалювати вміння спілкуватися державною мовою: використовувати українську мову як державну для духовного, культурного й національного самовияву;
- виховувати уважне ставлення до світу речей, що оточують людину.

Міста мов люди. У кожного своє неповторне обличчя, свій характер, своя доля.

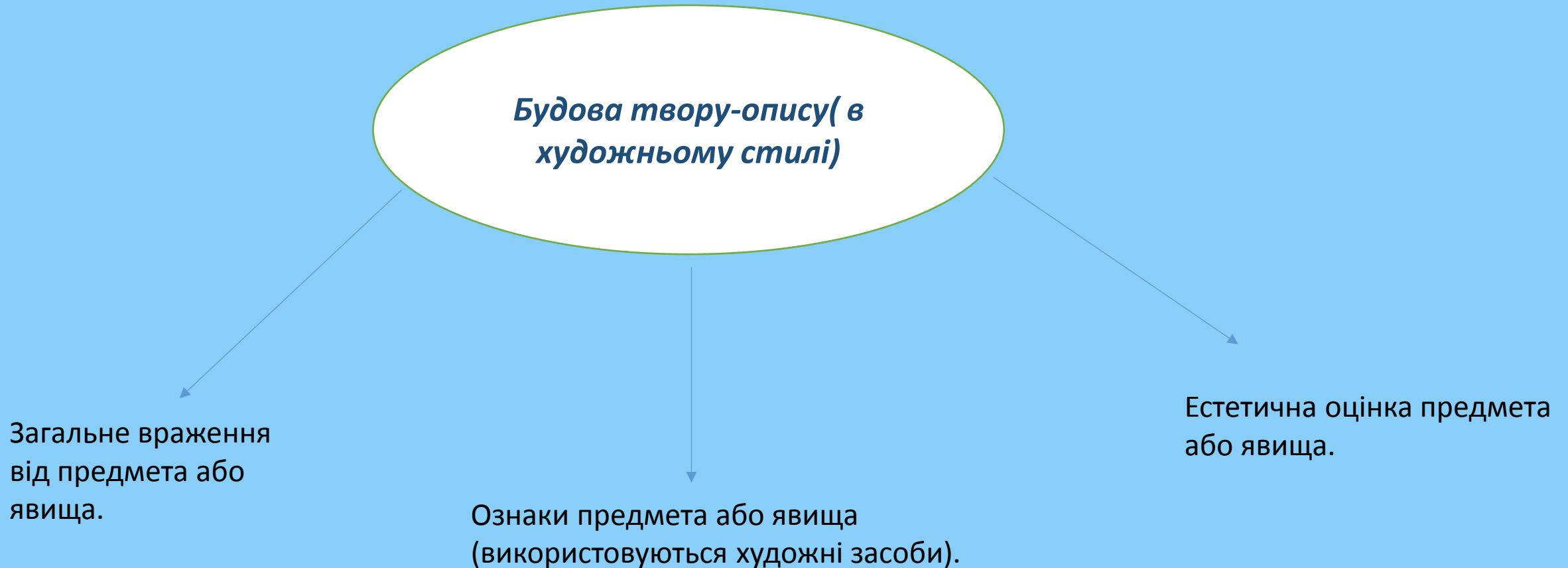
Любов до міста, як і до жінки, може з'явитися з першого погляду. Проте справжнє кохання приходить лише тоді, коли обійдеш вулиці свого міста, у його парках виростеш дітей, а свою радість і смуток розділиш із заповідними куточками. І тоді місто стане рідним, ти відчуєш його дух і вічну красу – його архітектурне обличчя.

- Назвати кілька українських музеїв, у яких зберігаються історичні та культурні пам'ятки?
- Чи вважаєте ви питання збереження пам'яток культури першочерговим завданням? Чому?
- Які історичні та культурні пам'ятки вам доводилося описувати?
- У якому стилі мовлення ви описували ці пам'ятки?
- Чи відрізнятиметься опис пам'ятки історії та культури в художньому стилі від опису в науковому?

Твір-опис — твір, у якому описано ознаки, властивості, якості особи, предмета або явища.

Художній стиль — функціональний стиль мови, який застосовується в художній літературі. У цьому стилі впливає на уяву і почуття читача, передає думки і почуття автора, використовує все багатство лексики, можливості різних стилів, характеризується образністю, емоційністю мови.

Словникова робота

Пам'ятка – це предмет культури, що зберігся з давнини, наприклад: «Слово о полку Ігоревім» - видатна пам'ятка доби Київської Русі. Пам'ятка у цьому значенні – це і старовинний літопис, і видатний літературний твір, і важливий документ, і народна дума, і народна пісня, і визначна давня споруда; це предмет матеріальної культури минулого, що зберігся.⁴

Пам'ятник — скульптурна споруда, призначена для увічнення пам'яті людей, подій, об'єктів, іноді тварин.

Скульптура - вид образотворчого мистецтва, твори якого мають об'ємну або рельєфну форму і виконуються способом витісування, виливання, різьблення, ліплення тощо з твердих чи пластичних матеріалів (каменю, металу, дерева, глини і т. ін.).

Монумент – споруда на честь видатної події, особи; пам'ятник.

Меморіал – архітектурна споруда для увічнення пам'яті якої-небудь особи чи визначної події.

Архітектура – мистецтво проектування, спорудження та художнього оформлення будівель.

Постамент – підставка або підніжжя великих розмірів, на якому встановлюють пам'ятник.

П'єдестал – те саме, що і постамент.

Статуя – скульптурне зображення людини (тварини) на весь зріст.

Обеліск - архітектурна споруда, пам'ятник у вигляді чотиригранної колони, яка звужується доверху.

Стела - кам'яний стовп чи плита з написом або рельєфним зображенням, що ставиться як надмогильний пам'ятник або на згадку про яку-небудь подію.

Рельєф – скульптурний витвір на площині з випуклим або заглибленим зображенням.

Барельєф - скульптурна прикраса на плоских поверхнях, що виступає над площиною фону менш як на половину своєї товщини.

Горельєф – скульптурний твір, в якому зображення виступає над площиною більш як на половину свого об'єму.

Бюст - скульптурне зображення людини до пояса.

Пілон – масивна споруда у формі зрізаної піраміди.

Лабрадорит – гірська порода сірувато-білого або чорного кольору, використовується як будівельний матеріал.

Зодчий – художник-будівник, архітектор, творець, будівничий.

«Вимоги до опису пам'яток історії та культури»

1. Пам'ятник можна описувати з різних боків і з різних відстаней.
2. Описуючи історичний пам'ятник, звертайтеся до архітектурних термінів.
3. Спочатку передайте враження, яке справляє на глядача пам'ятник, а потім підпорядкуйте цьому враженню опис
4. Опис пам'ятника:
  - зазначте, що він собою являє (статуя, стела, обеліск), на честь кого встановлений;
  - з якого матеріалу його виготовлено, який він за розміром, де встановлено і як він описується в місцевість;
  - основним у скульптурі є передача не форми, а духовного світу людини, її характер;
  - визначити стиль опису, його особливості.

Композиція твору-опису

Вступ (загальна характеристика монумента; розповідь про пам'ятку (хто, коли і де створив, з якою метою, стислий переказ змісту легенди, пов'язаної з пам'яткою тощо).

Основна частина (опис пам'ятки, що дивує й захоплює під час її споглядання; загальне сприйняття пам'ятника в архітектурному ансамблі території (як вписується пам'ятник у місцевість, як сприймається в архітектурному ансамблі площі, парку, вулиці).

Кінцівка (роздуми щодо пам'ятки – про її роль в історії, обґрунтування необхідності берегти її; які почуття й настрої викликає пам'ятка)

Пам'ятник Лесі Українці (Новоград-Волинський)

Трохи історії...

Пам'ятник споруджено відповідно до постанови ЦК Компартії України і Ради міністрів УРСР від 10.01.1978 р. № 10, прийнято державною комісією, призначеною наказом Міністерства культури УРСР від 04.08.1987 р. № 543, на чолі з заступником міністра культури УРСР Сергієнко П. С. з оцінкою «відмінно».

Проект пам'ятника виконано авторською групою в складі скульптора Обезюка Миколи Наумовича та архітекторів Босенка Миколи Олександровича та Жигуліна Валентина Костянтиновича.

Проектування пам'ятника здійснили Міністерство культури УРСР і Держбуд УРСР разом з творчими спілками художників і архітекторів України. Технічна документація на спорудження пам'ятника Лесі Українці виготовлена Київським творчо-виробничим об'єднанням «Художник» Художнього фонду УРСР. Роботи щодо спорудження пам'ятника виконували київські експериментально-виробничі майстерні Держбуду УРСР та Новогород-Волинське ремонтно-будівельне управління Житомирського тресту «Облрембуд». Вартість спорудження пам'ятника становила 96,4 тис. крб.

Урочисте відкриття пам'ятника 8 серпня 1987 р. започаткувало у місті проведення Міжнародного свята літератури і мистецтва «Лесині джерела».

Орієнтовний план

1. Історія пам'ятки архітектури
2. Загальний вигляд
  - місце розташування
  - природа навколо скульптури
  - особливості споруди
3. Скульптура і сучасність
4. Особисті враження

Домашнє завдання:

1. Підготуватися до написання твору-опису пам'ятки історії та культури на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі.

(Вибрати, що описуватимете, скласти план, підготувати чернетку).

2. На наступному уроці писатимемо чистовий варіант.

3. Хай щастить!